

Mund- og klovesyge: Søren lukkede farmen ned indefra

I slutningen af aftenmalkningen fik driftsleder Søren Gerber Nielsen den besked, der vender alt på hovedet: Mund- og klovesyge på en af FirstFarms' ejendomme i Slovakiet. Fra det øjeblik handlede det om at stoppe smitten – og om at holde både mennesker, udstyr og rutiner under knivskarp kontrol.

Der er dage i en driftsleders liv, der sætter sig i kroppen længe efter. For Søren Gerber Nielsen kom den dag i foråret 2025, da mistanken blev til virkelighed.

"Det ramte os den 30. marts. Jeg stod nærmest stadig i flowet fra malkningen, da vi fik beskeden," fortæller han.

På få timer skiftede hans rolle fra driftsleder til kriseleder. Og i en situation som mund- og klovesyge er tid ikke bare penge – tid er smitte.

Et valg midt i malkningen

Myndighederne blev kontaktet, prøver blev taget, og den lokale veterinær blev involveret. Men Søren og holdet stod samtidig med et akut spørgsmål: Hvad gør vi nu – mens systemet ruller i gang?

"Vi sendte prøverne afsted, og kort efter kom det positive svar. Vi valgte at gå i gang med at vaccinere med det samme – faktisk midt i aftenmalkningen – fordi vi ville bremse spredningen så meget som muligt," forklarer Søren.

Det var ikke et ideelt beslutningsgrundlag, men et praktisk valg i en situation, hvor man kun får én chance for at bremse udviklingen.

Medarbejderne blev en del af beredskabet

Næste beslutning var sværere, end den lyder på papir. For Søren indså hurtigt, at mennesker kunne blive den faktor, der førte smitten videre – til andre ejendomme, til andre dyr, til næste udbrud.

"Allerede samme nat besluttede vi at folkene, der skulle møde ind næste morgen, skulle blive her. Vi kunne ikke have dem til at køre frem og tilbage, så vi måtte isolere os på farmen," siger han.

Løsningen blev at overnatte på bedriften.

"Vi skaffede det, vi skulle bruge, så vi kunne sove her. Og sådan blev det i ti dage. Det var ikke fordi, det var hyggeligt – det var nød-

vendigt for at holde smitten inde."

For Søren var det også et ledelsesvalg. Driften skulle fortsætte uden at sætte medarbejderne i en umulig situation.

En manual fra grisene – og et mindset-skifte

Flere af de vigtigste greb blev taget, før udbruddet ramte FirstFarms' ejendom. Da sygdommen rykkede tættere på, gennemgik de, hvad de overhovedet kunne skrue på.

"Da vi kunne se, at det kom tæt på, var vi begyndt at spørge os selv: Hvad kan vi faktisk gøre? Her var det en fordel, at vi også har en grisefarm i FirstFarms. Vi tog deres biosecurity-manual og brugte den som inspiration til at stramme op," fortæller han.

Det gav en række meget konkrete konsekvenser i hverdagen: færre bevægelser, skarpere adskillelse og langt mere kontrol med, hvem der kom ind hvor – og hvorfor.

"Vi bad blandt andet folk om at køre udenom, så der kom mindre trafik tæt på. Det lyder måske banalt, men alt, der kan reducere kontakt, bliver pludselig vigtigt," siger han.

Og så kom en af de mest praktiske – og følsomme – beslutninger: arbejdsdelingen.

"Vi delte medarbejderne op. Og hvis folk kom fra samme husstand, forsøgte vi at få dem til at arbejde samme sted. Det handlede om at begrænse krydskontakt."

Øjeblikket, hvor stalden var tom

Dagen efter udbruddet gik Søren en runde i stalden. Ikke som en rutine – men som et forsøg på at orientere sig i en ny virkelighed.

"Jeg gik ind, og den første del af stalden var tom, fordi dyrene var hentet til malkning. Og der... der måtte jeg lige sætte mig et øjeblik. Jeg fældede en tåre. Stalden var helt tom. Og det ville den snart

være permanent. Det var et af de øjeblikke, hvor det hele ramte," siger han.

Han beskriver det som en periode med et konstant mentalt pres, fordi man aldrig helt får lov til at puste ud. Og fordi konsekvenserne rækker langt ud over ham selv.

"Jeg havde hele tiden én tanke kørende: Vi har et ansvar som arbejdsgiver. Der er mange familier, der lever af det her. Hvad gør de i morgen, hvis alt står stille?" siger han.

Information – hver dag, samme tidspunkt

Midt i usikkerheden holdt Søren fast i noget, der gav struktur: at samle medarbejderne, dele det, man vidste – og være ærlig om det, man ikke vidste endnu.

"Hver dag inden eftermiddagsmalkningen samlede vi folkene. Vi delte alt det, vi havde fået at vide fra myndighederne, og vi lagde en plan for næste døgn. Det var vigtigt for trygheden."

For når man ikke kan styre sygdommen, kan man i det mindste forsøge at styre kommunikationen.

Normal pasning helt til det sidste

Det, der gjorde størst indtryk på Søren, var, hvor meget han og holdet insisterede på ordentlighed i en situation, der var alt andet end ordentlig.

"Vi fulgte retningslinjerne, så godt vi kunne, og vi gjorde alt for at begrænse, hvad der kom ind. Men samtidig havde vi fokus på at passe dyrene normalt," siger han.

Også selv om endestationen var uundgåelig.

"Vi fodrede dem, som vi plejede – helt indtil lige før de blev aflivet. Det betød noget for mig. Hvis vi pludselig stoppede alt, ville det føles som om, vi svigtede dem, før det overhovedet var slut."

Hans råd: Hav planen klar, før du får brug for den

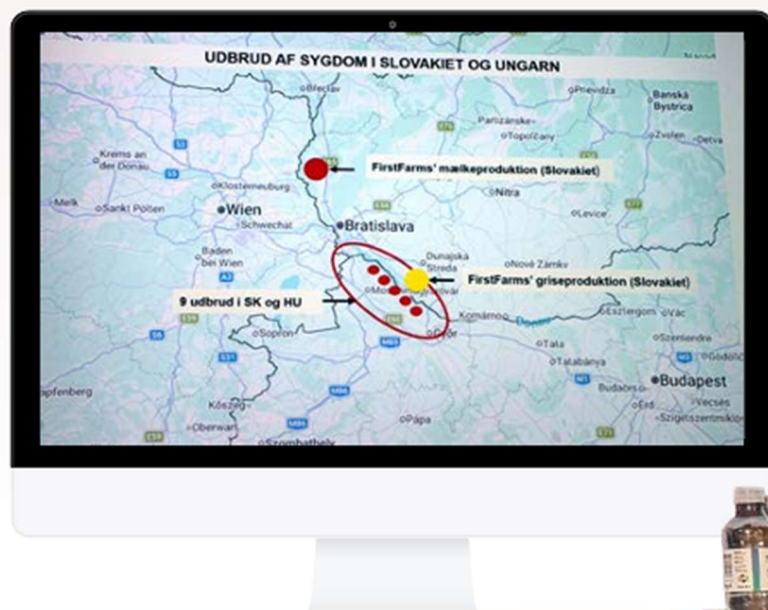
Når Søren ser tilbage, er hans vigtigste råd: Hav planen klar.

"Skriv ned, hvem du ringer til. Hvem skal kontaktes, og i hvilken rækkefølge. Når du står midt i det, er der ikke overskud til at lede efter telefonnumre," siger han.

Og så et budskab, han gerne vil have kvægbranchen til at tage alvorligt:

"Tænk biosecurity ind på en anden måde. Med de besætningsstørrelser, vi har i dag, er risikoen enorm. Vi bliver nødt til at gentænke, hvordan vi beskytter os."

For Søren var udbruddet ikke en krise, der skulle overstås. Det blev en erfaring, der ændrede hans blik på, hvad der er "normalt" – og hvor hurtigt normalen kan forsvinde, når sygdommen først står i stald døren. Alle dyr på bedriften blev aflivet i løbet af de 10 dage, medarbejderne boede på gården.

Søren Gerber Nielsen fortalte om hvordan de håndterede udbruddet af Mund- og klovesyge på årets kvæggkongres. Foto: SEGES Innovation

